

Latvijas Republikas Finanšu ministrei
Danai Reizniecei-Ozolai
Smilšu ielā 1, Rīgā, LV-1050

pasts@fm.gov.lv

Rīgā, 2018. gada 18. jūnijā

Atklātā vēstule EIB valdes locekļiem

Cienījamā Danas Reizniecei-Ozolas kundze,

Eiropas Investīciju Banka (EIB, Banka) šogad sasniedz cienījamu vecumu - 60 gadus. Kā publisko aizdevumu izsniedzējs gan privātajām, gan publiskajām investīcijām Eiropas Savienības (ES) Banka vēsturiski ir spēlējusi centrālo lomu, nostiprinot ES kohēzijas politiku, kuras primārais mērķis ir sniegt labumu Eiropas iedzīvotājiem. Pēdējā desmitgadē no Bankas ir tikusi sagaidīta pieaugoša makroekonomiskā loma Eiropas Savienībā, ko ir veicinājuši dažādi kapitāla pieaugumi un pieeja garantiju fondam caur Eiropas Investīciju Plānu. No EIB tika arī prasīts pieaugošs atbalsts ES ārējām aktivitātēm.

Ir paredzami jauni izaicinājumi, it sevišķi nākamā ES budžeta pārrunu un tuvojošos Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā. Tādejādi EIB 60 gadu jubileja ir iespēja atskatīties uz pagātņi un mācīties no Bankas līdzšinējās pieredzes, taču vienlaikus arī skatīties uz priekšu un pievērsties strukturālām problēmām, kas saistītas gan ar Bankas biznesa modeļiem un īstenoto praksi.

Mēs uzskatām, ka ir pienācis pēdējais brīdis, lai uzsāktu fundamentālu EIB reformu un pārvērtētu tās īstenoto investīciju fokusu. Lai padarītu pēc iespējas spēcīgāku Bankas darbības pozitīvo ietekmi uz ES ilgtspējīgu attīstību, ir nepieciešama stingrāka investīciju atlase, prioritizējot kvalitāti pār kvantitāti. Tā kā ES publiskais finansējums būs atslēga tam, lai ES sasniegtu Ilgtspējīgas Attīstības Mērķus, "rīcība kā parasti" vairs nav atbalstāma.

Jūsu rīcībspējas robežās kā EIB valdes locekļiem un Finanšu ministrei, Jums ir iespēja noteikt Bankas darbībai piemērojamus principus un uzsākt publiskas diskusijas Latvijā par ES "finanšu roku" strukturālajām reformām.

Balstoties uz mūsu pieredzi pēdējās desmitgades laikā, uzraugot EIB darbību, esam izvirzījuši deviņas galvenās rekomendācijas, lai vedinātu Banku uz ilgtspējīga ceļa un vairotu tās ieguldījumu iedzīvotāju interesēs Eiropas ekonomikas un sabiedrības pārveidē:

1/ EIB jāklūst par klimata līderi: Darbības saskaņā ar Parīzes nolīgumu sniegs ieguldījumu globālai ilgtspējīgai attīstībai. Šajā kontekstā fosilo kurināmo atbalstīšana vairs nav attaisnojama. Tā vietā Bankas Klimata Rīcībai vajadzētu vairost investīcijas energoefektivitātē un maza mēroga atjaunīgo resursu izmantošanā ar pozitīvām ietekmēm vietējā un reģionālā līmenī;

2/ EIB jāturpina demokratizēt: Laikā, kad uzticēšanās publiskajām iestādēm, it sevišķi ES līmeņa, sarūk, ir ļoti svarīgi turpināt atvērt EIB mijiedarbību ar Eiropas iedzīvotājiem. Tādejādi būtu jāpieaug pūliņiem nostiprināt sabiedrības iesaisti Bankas politikas veidošanā. Papildus tam, Bankai nepieciešams turpināt nodrošināt to, ka ar vietējām kopienām un iedzīvotājiem, kurus Bankas darbība ietekmē, tiek jēgpilni komunicēts un tiek nodrošināts efektīvs un neatkarīgs sūdzību iesniegšanas mehānisms;

EIB pārvaldības struktūrai ir 60 gadi un kopš tās rašanās tā ir maz mainījusies. Ir pienācis laiks patiesai šīs struktūras pamatīgai pārskatīšanai. EIB būtu jāpalielina dialogs, caurskatāmība, atbildība un izsekojamība ar to pārvaldošajām struktūrām. Pat bez izmaiņu veikšanas esošajos Bankas Statūtos, uzlabojot Valdes

locekļu – dalībvalstu pārstāvju – iesaisti un rīcībspēju, lai tie varētu īstenot savu lomu, kontrolējot Bankas pārvaldību, būtu ļoti nozīmīgs solis pretī informētākai, atbildīgākai un demokrātiskākai lēmumu pieņemšanai;

3/ Jāpastiprina ārējā kontrole pār EIB: Virkne ES institūciju atrodas piemērotā stāvoklī, lai nodrošinātu to, ka ES Banka vienādi ciena ES vērtības un standartus. Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, Eiropas Revīzijas palātai un Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai vajadzētu piešķirt lielākas pilnvaras, lai pārlūkotu un ietekmētu EIB stratēģiskās orientācijas, politiku un darbību, tādejādi stiprinot atbildību un izsekojamību;

4/ Jāpaaugstina caurskatāmības standarti: EIB ir nepieciešams paaugstināt tās caurskatāmību gan pārvaldes iestāžu, gan projektu līmenī. Tā vietā, lai sistemātiski slēptos aiz uzņēmējdarbības konfidencialitātes nosacījumiem, Bankai savā darbībā vajadzētu ļaut dominēt sabiedrības interesēm. Sevišķa uzmanība jāpievērš EIB darbības caurskatāmībai caur finanšu starpniekiem (lielākoties komercbankām un investīciju fondiem);

5/ Jāsakārto EIB rīcība attiecībā uz “nodokļu paradīzēm”: Neseno nodokļu skandālu gaismā, pieņemot atbildīgu nodokļu politiku, kas nodrošinātu to, ka EIB nefinansē klientus, kas iesaistīti nodokļu nemaksāšanas shēmās vai īsteno aktivitātes, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas, Banka izvirzītos starp līderiem starp publiskajiem finansētājiem;

6/ Jāizvirza pirmajā vietā Cilvēktiesības: Cilvēktiesību aizsardzībai un veicināšanai jāklūst par EIB prioritāti. Bankai nepieciešams pastiprināt padziļināto izpēti (*due diligence*) projektu līmenī, lai nodrošinātu to, ka tie projekti, ko tā atbalsta, ciena ES ārējo aktivitāšu pamatvērtības un neveicina Cilvēktiesību pārkāpumus;

7/ Publiskajām investīcijām nevajadzētu nostiprināt “Eiropas Cietoksni”: Nesenās darbības, lai liktu EIB būt aktīvākai aizsardzības un drošības nozarēs, kā arī migrācijas pārvaldībā un robežu kontrolē, neatbilst EIB primārajai misijai un nevajadzētu būt daļai no sociāli un videi atbildīga aizdevēja mandāta;

8/ Jāstiprina padziļinātā izpēte (*due diligence*) un investīciju kontrole: Ir pēdējais brīdis EIB īstenot pašpasludināto “nulles toleranci pret krāpšanu un korupcijas politiku”. Virkne investīciju projektos, kuri ir pakļauti korupcijas izmeklēšanai, rada šaubas par Bankas praksi šajos jautājumos. Nesenā “Dīzelgeita” parāda to, ka EIB nepieciešams uzlabot tās uzraudzību un padziļināto izpēti visiem projektiem, ko tā atbalsta, it sevišķi gadījumos, kad publiskais finansējums tiek piešķirts privātajam sektoram;

9/ Jāpārtrauc finansēt katastrofālās Publiskās-privātās partnerības: EIB loma sniedzas pāri tam, lai nodrošinātu finanšu peļņu Bankai. Tās atbildībā ir nodrošināt to, ka projekti sniedz labumu Eiropas iedzīvotājiem un Dalībvalstīm, arī raugoties no ekonomiskās perspektīvas. EIB ir atbalstījusi vairākus projektus, kas izrādījušies finansiāli fiasko valstu parādiem, kā arī iedzīvotājiem, sākot no Kastora projektam Spānijā līdz līdzīgiem projektiem Īrijā, Grieķijā vai Spānijā, kurus Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai ir identificējis. Sabiedrības interesēm ir jādominē pār visiem EIB pārvaldītajiem finanšu instrumentiem.

Mēs ceram, ka Jūs apsvērsiet šīs prasības un rīkosieties atbilstoši Jūsu kā EIB Valdes locekles un Finanšu ministres rīcībspējai,

Šajā ziņā Jūs varat pajauties uz pilsoniskās sabiedrības modrību un atbalstu,

Ar cieņu,

Parakstītāju vārdā

Selīna Vancāne,

Nacionālā enerģētikas un klimata, publisko finanšu programmas koordinatore CEE Bankwatch Network, biedrība Zaļā brīvība

Bankwatch Romania

Both ENDS (the Netherlands)

Bretton Woods Project (United Kingdom)

CEE Bankwatch Network

Centre for Transport and Energy (Czechia)

CEPA - FoE Slovakia

CNCD-11.11.11 (Belgium)

Counter Balance (Czechia)

The Corner House (United Kingdom)

Estonian Green Movement - FoE Estonia

Focus (Slovenia)

Green Liberty (Latvia)

Hnutí Duha - FoE Czech Republic

Les Amis de la Terre (France)

National Society of Conservationists - FoE Hungary

Observatori del Deute en la Globalització (Spain)

Polish Green Network

Platform London (United Kingdom)

Re: Common (Italy)

Urgewald (Germany)

Za Zemiata - FoE Bulgaria

